

Itämeren levien uhanalaisuusarvio paljasti tietopuutteita

Tuoreimmassa uhanalaisuusarvioinnissa Suomen merialueilla tavattavista levistä 10 arvoitiin uhanalaiseksi tai silmälläpidettäväksi. Tiedon puutteen johdoksi peräti 39 lajin kohdalla arviota ei kyetty tekemään.

Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin tulokset julkaistiin maaliskuussa 2019. Ensimmäinen kattava arvio Suomen levien uhanalaisuudesta kertoo tietopuutteista, mutta myös levien uhanalaisuudesta. Uhanalaisuusarvio nosti esiin rehevöitymisestä kärsivät näkinpartaislevät ja kalliopohjien kookkaat punalevät ja ruskeat levät.

Arviointi kattaa ensimmäistä kertaa lähes koko Suomen rannikolla esiintyvän levälajiston. Aikaisemmissa arvioinneissa lajimäärä on ollut huomattavasti alhaisempi, joten vertailua edellisiin arviointeihin on vaikea tehdä muuten kuin näkinpartaisten kohdalla.

Rehevöityminen vie elintilaa ja suosii nopeakasvuisia lajeja

Rehevöityminen vaikuttaa leviin monin eri tavoin. Rehevöityneissä olosuhteissa vesi on sameaa ja valon määrä ja laatu muuttuvat, jolloin monivuotisten levien elintila kapenee kalliorannoilla ja matalissa merenlahdissa.

Rehevöitymisen seurauksena kalliopinnoille kertyy orgaanista ainesta, joka estää levien kiinnittymisen. Tämän lisäksi nopeakasvuiset, usein yksivuotiset rihmalevät hyötyvät ravinnerikkaasta vedestä, runsastuvat ja valtaavat kasvupinnat nopeasti keväällä estäen hidaskasvuisten lajien leviämistä ja kasvua. Osa rehevöitymisestä hyötyvistä rihmamaisista levistä elää kookkaampien levien päälle kiinnittyneenä, jolloin tiheä rihmasto saattaa tukahduttaa monivuotisten levien kasvustoja.

Tietoa tarvitaan lisää vesirajassa elävistä lajeista

Itämeren makrolevien arviointiin oli käytettävissä laaja aineisto, joka kattoi koko rannikon vesirajasta kymmenien metrien syvyyteen. Suurin osa lajien yleisyyteen ja levinneisyyteen liittyvistä arvioista perustui vuosien 2004–2017 aikana Vedenalaisen meriluonnon inventointi -ohjelmassa (VELMU) kerättyihin aineistoihin, joita täydennettiin Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) kokoelmatiedoilla ja ympäristöhallinnon Hertta eliölajit-järjestelmän havainnoilla. Ahvenanmaan osalta aineistot perustuivat maakuntahallituksen ja Husön biologisen tutkimusaseman aineistoihin.

Vaikka tiedon määrä oli edellisestä arviointikierrroksesta moninkertaistunut, jäi silti yli kolmannes makrolevälajeista arvioimatta. Tiedon puute painottui pienikokoisiin, vaikeasti määritettäviin ja vesirajassa esiintyviin lajeihin. Erityisesti viherlevien kohdalla tiedonpuute oli huomattava, sillä yli 70 prosenttia lajeista jäi arvioimatta puutteellisen tietopohjan seurauksena.

Seuraavaa arviointikierrrosta varten olisikin tarpeen kohdentaa laajamittaisia lajistokartoituksia heikosti tunnetuissa lajiryhmissä ja turvautua molekyyliomenetelmiin hankalasti määritettävien lajiryhmien ja -parien osalta, jotta kattava kokonaiskuva lajistosta ja sen tilasta saavutettaisiin.

Lisätietoja

Johtava tutkija Kirsi Kostamo, Suomen ympäristökeskus, p. 0400 148 656,
etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Tutkija Suvi Kiviluoto, Suomen ympäristökeskus, p. 029 5251 642,
etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Lisätietoja uhanalaisuusarvioinnista:

[Suomen lajien uhanalaisuus 2019](#)

[Punaisen kirjan verkkopalvelu](#)